17

HIER. ZANCHII

DE IESV CHRISTI A MORTVIS RESVRRECTIONE, in cœlum aſcenſione, ad dextram Patris ſeſſione:

THESES.

IOAN. XVII.

Et iam non ſum in mundo: Et hi in mundo ſunt: Et ego ad te venio.

VITTORIO EMANUELE BIBLIOTECA IN ROMA

NEVSTADII PALATINORVM,
In officina Matthæi Harniſch.

cIↄ. Iↄ. LXXXI.

DE IESV CHRISTI A MORtuis reſurrectione, in cœlum aſcenſione, ad dextram Patris ſeſſione, ex Pauli ad Eph. cap. 1

THESES.

Quas præſide D. Hieronymo Zanchio, tuebitur, Deo fauente, Petrus Moraus Neruius, Neuſtadij Palatinorum, in nouo auditorio, die Aprilis 15. cIↄ.Iↄ.Lxxxi.

I.

DEvs magnitudinem potentiæ ſuæ, efficaciter exercuit in Christo, ſuſcitans eum à mortuis: ſolus igitur Deus, ſua infinita potentia, cauſſa eſt efficiens reſurrectionis Christi, omniumque mortuorum. Eph. 1. 20.

I I.

Sed & Christus ſe ipſum potentia ſua ab iiſdem excitauit, iuxta illud; Soluite templum hoc, & in tribus diebus erigam illud: Dicebat autem de templo corporis ſui: & illud; Animam meam ego pono, vt iterum ſumam eam. Christus igitur non minùs Deus eſt, quàm Pater, neque minoris potentiæ Deus. Ioh. 2. 19. Ioh. 10. 17.

I I I.

Non poteſt autem idē eſſe, à mortuis verè & ſuſcitans & ſuſcitatus; niſi verè diuerſis conſtet naturis, diuina, ſecundùm quam ſuſcitet, & humana ſecundùm quam ſuſcitetur. Idem igitur Christus, vt verus Deus eſt, ὁμοούσιος Patri; ſic verus homo eſt, ὁμοούσιος matri & fratribus ſuis.

IV.

Neque quiſpiam à mortuis ſuſcitari, & reſurgere verè dici poteſt: niſi etiam verè mortuus fuiſſe, & verè cecidiſſe dicatur. Mors autem in vera animi à corpore ſeparatione, qua fit, vt corpus mox cadens, cadauer meritò appelletur, conſiſtit. Chriſtus igitur ſi verè reſurrexit à mortuis; quin verè etiam mortuus fuerit, anima à corpore verè ſeparata, nullo modo negari poteſt.

V.

Si autem (quia Chriſtus verè mortuus eſt) neque eius anima fuit per illud mortis tempus in corpore; neque (quia verè ſepultus eſt) corpus eius exiſtens in cruce, erat in ſepulcro, aut iacens in ſepulcro pendebat in cruce; neque (quia Deus illum verè excitauit à mortuis) vel anima corpus, vel corpus ſe ipſum à morte ad vitam reuocauit: Ergo humana in Chriſto natura neque omnipotens fuit, neque vbique ſua ſubſtantia præſens.

VI.

Sicut enim hæc non valet cōſecutio, Ipſe Chriſtus mortuus & ſepultus eſt, a reſurrexit à mortuis; Ergo ſecundùm vtranque naturam mortuus & ſepultus eſt, & reſurrexit:
Matt. 28. 20. Sic neque iſta, Ecce ego vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſeculi; Ergo non ſolùm Deitate, ſed etiam humanitatis ſubſtātia, nobiſcum realiter præſens eſt in terra.

VII.

Sed ſicut hæc valet, Chriſtus Deus, eſt paſſus, ergo non ſecundùm Deitatem, ſed ſecundùm humanitatem paſſus eſt: Ita hæc altera, Chriſtus homo, eſt vbiq;, & ſimpliciter omnipotens, ergo non ſecundùm humanam, ſed ſecundùm diuinam naturam vbique, & omnipotens eſt: quando non minùs diuina humanæ, quàm humana diuinæ naturæ, in eadem Chriſti perſona vnita eſt.

VIII.

VIII.

Si ipſe Deus, adeoque diuina in Chriſto natura corpus à mortuis excitauit, nō per ipſum corpus, ſed per ſe ipſam: falſum igitur eſt, diuinam in Chriſto naturam omnia egiſſe & agere non ſolùm in, & cum, ſed etiam per humanã.

IX.

Anima nanque Chriſti non omnia operatur per corpus, quemadmodum neque noſtræ mentes per illud aut intelligunt aut volunt: idque propterea, quòd, vt Philoſophi quoq; docuerunt, nequaquam mens noſtra à corpore dependet. Multò minus igitur Deitas Chriſti omnia per carnem aſſumtam operatur.

X.

Num enim Deitas per humanum intellectum intelligit, aut per humanam voluntatem vult? aut nunquid per humanam naturam, ipſammet humanam naturam in perſona τοῦ λόγου ſuſtentat atque ſeruat? aut omnia per humanã portat carnem, an verò potiùs verbo virtutis ſuæ? Deniq; ſi forma Dei nihil agit niſi per formam ſerui, quomodo verum fuerit illud Leonis: vtraque forma agit quod ſuum eſt cum communione alterius?

XI.

Sicut igitur alia eſt forma Dei, alia forma ſerui: ſic aliæ ſunt & proprietates & actiones illius, & aliæ iſtius: quanquam ſæpenumerò vnum atque idem eſt vtriuſque ἔργον καὶ ἀποτέλεσμα.

XII.

Quare minimè conſequitur: Ad quemcunque Chriſtus vnà cum Patre venit ſecundùm formam Dei, ad eundem etiam venit, & in eodem ſua ſubſtantia manet ſecundùm formam ſerui. multò verò minus vbique.

XIII.

Quemadmodum porro non alius, ſed idem Chriſtus: ſic nec in alio, ſed in eodem corpore, in quo paſſus, mortuus & ſepultus fuerat, à mortuis reſurrexit.

XIV.

Non enim verè dicitur à mortuis excitari & reſurgere: niſi quod verè mortuum ceciderat, illud ipſum, denuò viuificatum, reſurgat.

XV.

Corpus autem, quo Chriſtus paſſus, mortuus & ſepultus eſt: corpus fuit verè humanum, viſibile, palpabile, circunſcriptum. Non igitur poſt reſurrectionem, corpus habuit retinuitque Chriſtus, niſi quod certo loco circunſcriptum, vbicunq; fuit aut eſt, videri & contrectari potuit ac poteſt.

XVI.

1. Cor. 15. Adde quod Apoſtolus de qualitatibus, quibus corpora ad vitam æternam à mortuis excitata ornabuntur, diligenter differens, nõ commemorat vel ἀορασίαν, vel ἀπεριγραφίαν, vel ἀψηλαφησίαν: ſed tantùm ἀφθαρσίαν, δόξαν, δύναμιν, veluti eſt agilitas, & quòd reſurgent πνευματικὰ, non quòd mutanda ſit ſubſtantia corporea in incorpoream, ſed quòd (vt vno verbo cum Græcis dicamus) ἀθάνατα, & Spiritu ſancto perfectè inhabitante & operante plena futura ſint. Docuit ergo Apoſtolus, has eſſe qualitates à corporibus nunquam ſeparandas; nempe quòd ſint circumſcripta, viſibilia, palpabilia. Quare neque corpus Chriſti, has depoſuit poſt reſurrectionem, qualitates.

XVII.

Ioh. 20. 19. Nec valet exceptio, Chriſtũ à reſurrectione, ianuis clau-

ſis

ſis ingreſſum fuiſſe ad diſcipulos. Neque enim propterea vel inuiſibile, vel incircunſcriptum, vel impalpabile factũ fuit: cùm Chriſtus mox ingreſſus, & à diſcipulis cõſpectus, dixerit, Palpate ſeu contrectate & videte, quia Spiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere: ac proinde mutatio nulla (vt patres docent) in corpore Chriſti facta fuerit, ſicuti nec cùm deãbulabat ſuper aquas vel ipſe vel Petrus; ſed omnipotentia Deitatis imperium in omnia habentis, fores ceſſerint vero ac ſolido corpori Filij Dei. Luc.24.

X V I I I.

Quare meritò à Patribus non ſolùm Marcion, Manichæi & alij, qui Chriſtum non verum ac ſolidum humanũ corpus, ſed phantaſmaticum ſumſiſſe, omniaque κατὰ δόκησιν & φαντασίαν egiſſe docuerunt: verùm etiam Origeniſtæ, Iohannes Hieroſolymitanus, Euticius Conſtantinopolitanus epiſcopi, & alij, qui dixerũt, Chriſti corpus poſt reſurrectionem ita factum fuiſſe ſpirituale, vt eſſet ſubtilius aëre, eoque inuiſibile & impalpabile, damnati fuerũt. Hier. T. I. ad Pammachium. Greg. in Iob. li. 14. c.29.

X I X.

Cùm autem in Cœna non aliud Chriſti corpus, quàm illud, quod pro nobis fractum, hoc eſt, verè paſſum & mortuum eſt, nobis edendum detur: efficitur, corpus Chriſti verum, quod in Cœna edimus, verè circunſcriptum, viſibile & palpabile eſſe; Ac proinde, cùm in Cœna nihil, præter panem, videatur, tangatur, ſentiatur: minimè illud ſub ſpeciebus panis & vini, aut in pane ipſo & vino latens atque abſconditum, ſua ſubſtantia reapſe contineri.

X X.

Agnoſcimus verò, Reſurrectionem Chriſti, & cauſſam & exemplar eſſe noſtræ reſurrectionis tum ſpiritualis tum corporalis: Spiritualis quidem cauſſam, propter illud A.

poſtoli ad Rom.4; Reſurrexit propter iuſtificationem no-
Rom.6. ſtri; exemplar verò, propter illud, Sepulti igitur ſumus vnà cum illo per Baptiſmum in mortem, vt quemadmodum excitatus eſt Chriſtus ex mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus.

XXI.

Corporalis verò cauſſam eſſe non dubitamus, propter
1.Cor.5. illud, quod dicit Apoſtolus, Si Chriſtus reſurrexit, & nos reſurgemus; & propter illud, quod idem Apoſtolus ait, Chriſtus primitiæ reſurgentium: exemplar verò propter illud,
Phil.3.21. quod ab eodem Apoſtolo ſcribitur, Configurabit corpus humilitatis noſtræ corpori ſuo glorioſo.

XXII.

Ex quo etiam ſequitur, aut Chriſti corpus non eſſe inuiſibile, impalpabile, incircunſcriptum: aut noſtra quoque corpora futura inuiſibilia, impalpabilia, incircunſcripta, eoque non corpora ſpiritualia, ſed ſpiritus incorporeos.

XXIII.

Cùm enim ait Chriſtus, Palpate & videte, quia Spiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere: non ſolùm concluſit, ſe non eſſe Spiritum, ſed illud inprimis docuit, nullas eſſe carnes, nulláve oſſa, quæ videri & palpari non poſſint.

XXIV.

De Aſcenſione. Scriptura tradit, & Eccleſia confitetur, Dominum IESVM CHRISTVM, poſteaquam à mortuis excitatus, mul-
Act.1.3. tis argumentis, per dies quadraginta, ſe verè reſurrexiſſe, diſcipulis ſuis demonſtraſſet: è terra ſurſum eleuatum, in
Act.1.9. cœlum ſpectantibus Apoſtolis aſcendiſſe. Sicut igitur non alius Chriſtus, quàm qui mortuus fuerat, reſurrexit: ſic nec alius

alius,aliòve corpore aſcendit in cœlum,quàm qui,& quo verè à mortuis reſurrexerat, Filius Dei, corpore verè humano,viſibili,palpabili,circunſcripto.

XXV.

Quare ſicut etiam conuerſatio eiuſdem Domini Ieſu Chriſti, qua poſt reſurrectionem cum Apoſtolis per dies quadraginta eſt conuerſatus,non fuit phantaſmatica, ſed realis ac vera: ſic etiam Aſcenſio non ſolùm viſibilis, ſed etiam verè (vt Patres loquuntur) localis fuit: quando Apoſtoli eum è terra ſurſum aſcendentem viderunt.

XXVI.

Talis autem aſcenſio atque motus, diuinæ naturæ non conuenit: ſecundùm igitur humanam aſcendit.

XXVII.

Neque tamen interea inficiamur, quin Chriſtus, quatenus Deus eſt,ſicut dicitur deſcendiſſe de cœlo,quatenus exinaniuit ſemet ipſum,vili forma ſerui aſſumta,inque ea paſſus eſt: ſic etiam rectè dici poſſit, aſcendiſſe & exaltatus eſſe in cœlum,quatenus in eadem forma ſerui iam glorificata, ipſa etiam forma Dei per & poſt aſcenſionem,quodammodo fuit glorificata,hoc eſt,toti mundo illuſtris effecta.

XXVIII.

Ceterùm liquet,ſicuti hæc conſecutio non valet,Chriſtus ipſe Deus & homo aſcendit motu locali & viſibili in cœlum, Ergo ſecundùm etiam Deitatem eodem modo aſcendit: ſic neque hanc valere, Chriſtus Deus & homo nobiſcum eſt vſque ad conſummationem ſeculi verè & ſua eſſentia præſens, Ergo tam ſubſtantia corporis atque animæ, quàm Deitatis eſſentia, nobiſcum eſt in terris præſens,

XXVIII.

Si etiam Apoſtoli oculis ſuis Chriſtum corpore ſuo per loci mutationem, è terra ſurſum aſcendentem viderunt: cœlum igitur, in quod aſcendit, cœlum vbiquitariũ eſſe non poteſt, ſed procul à terra diſtet, neceſſe eſt.

XXIX.

Adde, quòd & natura, & omnis æquitas poſtulat, vt locus cuique rei conueniens aſſignetur: quemadmodum à Deo in rebus ab ipſo creatis, factum fuiſſe videmus. Cùm igitur nulla res creata præſtãtior inueniri poſſit ipſo Chriſti corpore, tum propter vnionem cũ λόγῳ, tum propter excellentiſſima omnium dona in eo creata, adeoque & propter perfectiſſimam gloriam ac felicitatem, in qua iam viuit: in aliquo certo & feliciſſimo loco, illud corpus exiſtat, neceſſe eſt.

XXX.

Neque niſi ex vera pietate, & vera erga Chriſtum reuerentia proficiſcitur, quòd credamus corpus Chriſti, non infra terram, non in terra, non in aquis, non in fruſtulo panis, non in ſingulis arborum foliis, neque in aëre, aut in orbibus cœleſtibus, ſed in loco omniũ ſicut feliciſſimo, pulcerrimo, perfectiſſimo, ſic etiam altiſſimo habitare: quẽ ab Apoſtolo indicatũ fuiſſe cum Ambroſio non dubitamus, cùm dixit, ſe raptum fuiſſe in tertium cœlum, & in

2. Cor. 12. 2. & 4. paradiſum.

XXXI.

Accedit, quòd eadem Scriptura tradit, & fides Catholi-

Phil. 3. 20. ca credit ac confitetur, ex eodem cœlo, eundem Ieſum

1. Theſſal. 4. 16. Chriſtum, in nubibus, ad iudicandum viuos & mortuos,

1. Theſſ. 4. 17. rediturum: noſque à mortuis excitatos, è terra in eius oc-

curſum

curſum raptum iri in nubibus, in aëra, & ſic ſemper cum Domino, in eodem cœlo futuros.

XXXII.

Hoc porro cœlum, quod & domus Patris, & vrbs cœleſtis, aliisque nominibus vocatur, ſupra hos omnes aſpectabiles ac mobiles cœlos eſſe collocatum, euincit Scriptura: quæ Chriſtum prædicat, & aſcendiſſe ſuper omnes cœlos, & eſſe in cœlo. Ioh. 14. 2. Eph. 4. 10.

XXXIII.

Neque enim cœlum, in quo eſt ipſe ſuo corpore, & in quo futuri nos quoque ſumus animis & corporibus noſtris, vacuum & increatum, neſcio quod ſpatium eſſe poteſt: partim quia nihil eſt increatũ, niſi Deus; partim quia apertè ad Hebræos opificium eſſe Dei prædicatur. Heb. 11. 10.

XXXIV.

Cauſſa porro efficiẽs illius motus, quo corpus in cœlũ ſurſum ferebatur, primaria ac princeps, fuit diuina in eo inhabitans natura, iuxta illud Philip. 2: Deus exaltauit illum: item aſſumtus eſt (à Deo) in gloriam. Secundaria verò, donum agilitatis, glorioſam conſequens reſurrectionem, à Deitate in humanam naturam collatum: quo illa caro neque ab Angelis, neque à nubibus geſtata aut ſuſtentata, vt olim Elias curru igneo, ſed ſponte, ſine vlla moleſtia aut difficultate aſcendebat: eoque motus ille non fuit violentus.

XXXV.

Ipſa verò Chriſti capitis noſtri aſcenſio, cauſſa & exẽplar fuit, atque eſt noſtræ futuræ in cœlum aſcenſionis. Quia enim caput aſcendit, ideò & membra tandem aſcendant, neceſſe fuerit: Et qualis illa, talis & noſtra.

Phil. 3. 21. Configurabit enim corpora noſtra corpori ſuo glorioſo:
1.Theſſ.4. 17. & rapiemur in nubibus obuiam Chriſto in aëra, & ſic ſemper cum Domino erimus.

XXXVI.

Si igitur noſtra, vera erit aſcenſio, & nos verè è terra in cœlum eleuabimur: Corpus igitur etiam Chriſti, verè è terra in cœlum aſcendit, non κατὰ δόκησιν & putatiuè.

XXXVII.

Vtiliſſima verò eſt & conſolationum plena, hæc de vera Chriſti in cœlum illud ſupremum aſcenſione, perpetuaque in illo manſione, doctrina.

XXXVIII.

Primùm enim facit ad fidem de certo loco confirmandam: vbi corpus Chriſti nobis ſit fidei oculis, & manibus, contemplandum, tangendum, apprehendendum: Deinde ad ſpem conſtabiliendam: fore ſcilicet, vt etiam ante corporum reſurrectionem, animi noſtri à corporibus ſeparati, neque infra terram deſcendant, neque in aquis aut in aëre vagentur, neque cum orbibus cœleſtibus rotentur, ſed ſupra omnes hoſce cœlos, in beatiſſimam illam cœleſtem Patris domum perferantur, in quam & Chriſtus ſuo ingreſſus eſt corpore, vt ſemper ſint cũ Chriſto: poſtremò etiam ad amorem & ſtudiũ vitæ cõuerſationiſq; cœleſtis, in cordibus noſtris accendẽdum: iuxta illud Apoſtoli, Si
Col.3.1.2. cõſurrexiſtis cum Chriſto, quæ ſurſum ſunt, quærite, quæ ſurſum ſunt, ſapite, vbi Chriſtus eſt, in dextra Patris ſedens.

XXXIX.

De Seſſione Chriſti ad Dextrã Patris. ver.20.21.22. DE SESSIONE CHRISTI ad Dextram Patris, ſic loquitur Apoſtolus: Et ſedere fecit (Chriſtum iam à mortuis excitatum, & in cœlum euectũ) in ſupercœleſtibus, ſupra

omnem

omnem principatum, & poteſtatem,& virtutem,& dominium,& omne nomẽ,quod nominatur non ſolùm in hoc ſeculo,ſed etiam in futuro: Et omnia ſubiecit ſub pedes illius &c. Ac cum iis,quæcunque alibi de hac ſeſſione in ſacris literis leguntur, aut in ſymbolis confitetur Eccleſia: conſentanea ſunt.

X L.

Nullibi autem legimus, propter ſeſſionem ad dextram Dei,aut Chriſtum,vllum aliud ſibi ſumſiſſe corpus, quocunque nomine illud vocetur; aut in naturali eius corpore aliquam ſubſtantiæ,vel earum naturalium qualitatum, proprietatumque eſſentialium,quas poſt reſurrectionem retinuit,mutationem fuiſſe factam. Conſtat igitur Chriſtum,quo in corpore reſurrexit,& quo aſcendit in cœlum, viſibili nimirum,palpabili & circunſcripto: eodem planè etiam ſedere ad dextram Patris in excelſis: & vbicunq; eſt, aut eſſe vult,tale ſibi ſemper corpus retinere.

X L I.

Teſtatur etiam Apoſtolus,& in ſymbolis confitetur Eccleſia,Chriſtum priùs mortuum,ſepultum,ex mortuis excitatum,& in cœlos aſſumtum fuiſſe: quàm ſederit ad dextram Patris. Aut igitur falſum eſt,humanam Chriſti naturam,tum primùm accepiſſe,vt ſubſtantia ſui corporis vbique realiter eſſe poſſet: aut ſi hoc verum eſt, non ergo hoc ab vnione accepit hypoſtatica, quæ in ipſa facta eſt incarnatione.

X L I I.

Nec valet exceptio, ab vnione hypoſtatica, hoc fuiſſe illi datum actu primo,ſeu,vt ſi vellet, vbique præſens eſſe poſſet: ſed à ſeſſione ad dextram conceſſum fuiſſe actu ſecundo,hoc eſt,vt reipſa vbique præſens eſſet.

XLIII.

Nam prӕterquam quòd ipſa huius diſtinctionis nomina,nomina ſunt, non ex fontibus Iſraël,ſed ex paludibus ſophiſtarum deſumta,ipſe quoque Chriſtus exceptionem hanc refellit: qui non de actu primo, ſed de ſecundo, hoc eſt,de actuali prӕſentia loquens,cùm ante mortem dixit,
Matth. 18. 20. Vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, ibi in medio eorum ſum;tum poſt reſurrectionem, ante aſcen-
Matth. 28. 20. ſionem,Ecce,inquit,vobiſcum ſum,vſque ad conſummationem ſeculi.

XLIV.

Ex quibus etiam dictis luculenter apparet, Chriſtum aut de reali prӕſentia corporis locutum non eſſe, ſed tantùm de Deitatis prӕſentia,ſuiq́ue Spiritus efficacitate:aut eâdem nobiſcum,qua tunc cum Apoſtolis fuit, nimirum viſibili,preſentem eſſe:quando non dixit,Ero,ſed ſum;neque vt ſenſus verborum varietur,vlla cogit neceſſitas.

XLV.

Adde,quòd ſi de eadem reali corporis prӕſentia loquebatur,& promiſſio hӕc non ad Apoſtolos tantùm, ſed etiã ad alios omnes fideles,qui tum in mundo erãt,pertinebat: haud verum dixiſſet Chriſtus. Non enim aut ante mortem, aut poſt reſurrectionem, viſibili prӕſentia fuit cum omnibus fidelibus,qui tum erant in mundo, & in nomine eius congregati.

XLVI.

Quapropter doctrina de reali & ſubſtantiali, ſed inuiſibili corporis Chriſti in terris & vbique prӕſentia, cum ſacris literis conſentanea non eſſe,ſed ad Manichӕorum figmentum potiùs,qui(vt refert Auguſtinus contra Fauſtum)
lib. 20. c. 11. corpus Chriſti ex ſingulis arboribus inuiſibiliter pendere dicebant,accedere videtur.

XLVII.

XLVII.

Si etiam non ante reſurrectionem, aſcenſionemque in cœlum, Chriſtus ſuo corpore ſedit ad dextram, vt tota cõfitetur Eccleſia: impia igitur & hæretica eſt illorum doctrina, qui docent Chriſtum ab vtero matris ſecundùm carnem aſſumtam, ſediſſe ad dextram virtutis Dei.

XLVIII.

Si illud quoque verum eſt, quod Apoſtolus docet, & tota Scriptura confirmat, & Catholica Eccleſia confitetur, Chriſtum non ſolùm tum demum ſediſſe ad dextram Patris, cùm aſcendit in cœlum, verùm etiam ita in ipſo cœlo collocatum eſſe ad dextram Dei, vt nunquam legatur alibi, quàm in cœlo ad talem dextram ſedere: Ergo nõ ſolùm dici non poteſt ſecundùm Scripturas, Chriſtũ alibi quàm in cœlo ad dextram Dei ſedere: ſed etiam falſum eſt, eum ita in terris quoque ſedere: vt non minùs in pane Cœnæ Dominicæ, & vbique locorum, quàm in cœlo, ſui corporis ſubſtantia realiter præſens ſit.

XLIX.

Nam alibi quoque cõtradicit Apoſtolus, præſertim ad Hebræos, vbi ex eo, quòd Chriſtus ad dextram throni Maieſtatis in cœlis ſedens, ſuo perfungitur ſacerdotio, negat illum eſſe ſuper terram, corporali nimirum præſentia. Heb. 8. 4.

L.

Chriſtum porro ſedere ad dextram Dei Patris, figuratã eſſe locutionem, extra cõtrouerſiam eſſe iudicamus: cùm Deus propriè loquendo, neque dextram, neque ſiniſtram habeat; neq; etiam de ſellis vel ſoliis, in quibus ſedeatur, carnale aliquid in illo cœleſti regno cogitare fas ſit; & ſæpe in ſacris literis, verbum Sedendi, præter alia ſignificata, pro habitare, pro regnare, pro iudicium exercere, & pro quieſcere vſurpetur.

L I.

Quòd verò hac phraſi Apoſtolus noluerit ſignificare, Chriſtum ſuo corpore vbique locorum verè & ſubſtãtialiter præſentem eſſe: præter ea, quæ dicta ſunt, ex iis etiam, quæ explicationis cauſſa ſubdit, luculenter apparet.

L I I.

Illi enim Chriſti ad dextram Dei Patris ſeſſioni, tria explicationis cauſſa ſubiicit Apoſtolus: primùm, Chriſtum ita collocatum fuiſſe ad dextrã Dei, vt fuerit ſupra omnẽ principatum, id eſt, vt nullam ſupra ſe, aut ſibi æqualem, ne in cœlo quidem habuerit creaturam, ſed excelſior cœlis, rebusque omnibus cœleſtibus factus ſit: Deinde addit, omnia fuiſſe ei ſubiecta, hoc eſt, infra ſe eum nihil habere, in quod non habeat ius atque imperium: Tertiò, ipſi Eccleſiæ datum fuiſſe caput.

L I I I.

Sicut autem quæ ſuprà dixit de reſurrectione à mortuis, eoque de aſcenſione, intelligenda eſſe diximus de Chriſto, ſecundùm humanam naturam: ſic etiã hæc cum primis ſecundùm eandem humanam naturam intelligẽda eſſe, cum Patribus orthodoxis ſentimus.

L I I I I.

Bifariam verò natura humana in Chriſto ſupra omnia exaltata fuiſſe intelligi poteſt: aut quò ad ſitum localem,
Eph. 4. 10. ſicut & illud, Aſcẽdit ſupra omnes cœlos, vt ſit ſenſus, eam naturam humanam localiter ſupra omnes res creatas collocatam eſſe: aut quò ad eminentiam dignitatis & imperij, vt ſit ſenſus, Chriſtum quò ad humanam etiam naturã præfectum fuiſſe omnibus rebus creatis, datumque illi in omnia imperium & poteſtatem. Duobus enim iis modis aliquid eiuſdem generis dicitur eſſe ſupra aliud, aut loco, aut dignitate.

L V.

Si hoc igitur altero modo dictum intelligatur: inde Vbiquitas concludi non poteſt; quia Chriſtus ea ſua natura humana poteſt imperium hoc in omnia exercere, etiamſi ſui corporis ſubſtantia non ſit vbique. Si priori modo; Ergo non eſt vbique: quia quod vbique eſt, tam eſt infra, & apud, & intra, quàm ſupra omnes creaturas.

L V I.

Paulus autem apertè docet, Chriſtum (quoad humanã naturam) ita à mortuis reſurrexiſſe, vt non fuerit ampliùs inter mortuos; & ita in cœlum aſcendiſſe, vt non fuerit ampliùs in terris; & ita ſupra omnes creaturas exaltatum ſedere ad dextram Patris, vt non ſit vel infra, vel intra res creatas; cùm omnia ſint ſubiecta pedibus eius.

L V I I.

Neque caput dici poteſt ſua ſubſtantia eſſe, vbi pedes; licèt in eis ſit virtute & efficacitate ſua; atque etiam tam ipſum pedibus, quàm pedes capiti coniuncti ſint ſua ſubſtantia, per neruos & animam.

L V I I I.

Apoſtolus autem dicit, Chriſtum datum eſſe Eccleſiæ caput, nempe etiam ſecundùm humanitatem: caput autem toti eminet corpori.

L I X.

Nil minus igitur voluit Apoſtolus verbis de ſeſſione ad dextram Dei, quàm concludere, corpus Chriſti, ſua ſubſtantia vbique præſens exiſtere. Quare iniuriã faciunt Apoſtolo, qui hoc inde concludere ſuis ſophiſmatib. conãtur.

L X.

Sed neque vlla neceſſaria cõſecutione, ex illo articulo

fidei, euinci poteſt talis Vbiquitas.

LXI.

Etſi enim concederetur (quod non poteſt concedi) ex ſeſſione ad dextram Dei; humanam naturam factam eſſe verè in ſeſe omnipotentem: niſi tamen probetur ita eſſe factam omnipotentem, vt facta etiam ſit infinita & immenſa: euinci nullo modo poteſt, corpus Chriſti ſua ſubſtantia vbique præſens eſſe.

LXII.

Hæc enim ita ſola cauſſa eſt, cur etiam Deus verè ſua eſſentia ſit vbique: vt ſi immenſitatem ab eo tollas, is vbique eſſe ſua eſſentia, minimè dici queat.

LXIII.

Ac ſi etiam corpus fingas infinitum, & ea re vbique eſſe: in ſingulis tamen locis totum ſimul eſſe, nunquam in æternum probabis, niſi illud ſimpliciſſimam quoque eſſentiā eſſe demonſtres: quando etiam Deus ideo totus vbiq; eſt, non autem ſecundùm partes, quia ſimpliciſſima eſt eſſentia.

LXIV.

Quare quicquid garriant Vbiquitarij, ſiue ab vnione hypoſtatica, ſiue à dextra Dei, ſiue à verbis Cœnæ, ſiue à variis eſſendi modis, ſiue à verbo, Data eſt mihi omnis poteſtas, & ſimilibus dictis argumentantes: paralogiſmum ſemper in hac diſputatione admittunt (vt de aliis in præſentia taceamus) qui vocatur non cauſſa pro cauſſa: niſi illis argumentis demonſtrent, ſubſtantiam corporis Chriſti, factam eſſe immenſam ac infinitam, & ſimul etiam ſimpliciſſimam, qualis eſt eſſentia Dei.

Matth. 28. 18.

LXV.

LXV.

Neque tamen propterea negamus,quin corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti,licet in cœlo maneat,nobis tamē reuera præſens ſit,ſua non ſolùm efficacitate, ſed etiam ſubſtantia.

LXVI.

Sed quomodo,aut quali præſentia? præſentia certè vera;ſed quæ realiter in nobis ſit per eius in nobis Spiritum & per noſtram fidem: ac, ſi licet ſimilibus vti, quali præſentia caput ſingulis membris,etiam pedibus, verè & reapſe præſens eſt.

LXVII.

Quomodo autem hæc ſibi inuicem pręſentia ſunt? non loci propinquitate (alioqui enim caput Pigmæi magis præſens eſſet ſuis pedibus, quàm caput Gigantis) ſed vi vnius animæ, & nexu neruorum ac ligamentorum.

LXVIII.

Cùm igitur,ſecundùm Scripturas, eodem Spiritu nos, noſtraque corpora,& corpus Chriſti,ſimul verè connectātur;ita vt nos ſimus vnum & idem corpus ſub vno eodémque capite,quod Deus dedit Eccleſiæ,nempe Chriſto: nemo veram hanc præſentiam,ſine ſumma blaſphemia, inficiari poteſt.

LXIX.

Ceterum de Seſſione ad dextrā nos credimus, Apoſtolū hac locutione ſignificare voluiſſe,Chriſtū ſecūdùm humanitatē,poſt multos grauiſſimóſq; noſtrę redētionis cauſſa, exātlatos in terris labores,toleratóſq; mortis dolores;nūc in cœlis glorioſū quieſcere:eúmq; Patri cariſſimū in ſumma felicitate viuere:in cōſpectu Dei Patris ꝓ nobis apparere,& eius interceſſionē atq; ἱλασμὸν Patri gratiſſimū eſſe:

regnare item cum Patre,& ab eo iudicem,qui tandem aliquando veniat ad iudicandum viuos & mortuos,conſtitutum,inque cœleſti ſolio collocatum eſſe.

LXX.

Sedere enim & quieſcentis eſt, vt Tertullianus docuit: & habitantis & regnantis, ac iudicem agentis, vt Auguſtinus: neque ad dextram ſedere dicuntur, niſi qui cariſſimi ſunt & amiciſſimi.

LXXI.

Auguſtinus certè hunc locum ſic eſt interpretatus: De Symbolo ad Catechumenos.

li. 1. ca. 4. Aſcendit in cœlum, credite: ſedet ad dextram Dei, credite: Sedere, intelligite habitare: quo modo dicimus de quocunque homine, In illa patria ſedit per tres annos. Item: Sic ergo credite, habitare Chriſtum in dextra Dei Patris, ibi eſt. Ne dicat vobis cor veſtrum, quid agit? Nolite quærere, quod nō licet inuenire: Ibi eſt, ſufficit vobis: Beatus eſt. & à beatitudine, quæ dextra Patris vocatur, ipſius beatitudinis nomē eſt, dextra Patris. Nam ſi carnaliter acceperimus, quia ſedet ad dextram Patris, ille ad ſiniſtram: nunquid fas eſt, vt ſic illos componamus, Filium ad dextram, Patrem ad ſiniſtram? Ibi omnis dextra eſt, quia ibi nulla eſt miſeria.

Ibid.

li. 2. c. 7. Item: Seſſionem iſtam dilectiſſimi, non accipiatis humanis membris poſitam, tanquam Pater ſedeat in ſiniſtra, vt Filius ſedeat ad dextram, ſed ipſam dextram intelligite poteſtatem, quam accepit homo ille ſuſceptus à Deo, vt veniat iudicaturus, qui prius venerat iudicandus.

li. 3 c. 7. Item: Quis eſt, qui ſedet ad dextram Patris? Homo Chriſtus. Nam in quantum Deus, ſemper cum Patre & ex Patre: & quando ad nos proceſſit, à Patre non receſſit. Hoc enim

nim eſt eſſe Deum, vbique eſſe totum. Totus ergo Filius apud Patrem, totus in cœlo, totus in terra, totus in vtero virginis, totus in cruce, totus in inferno, totus in paradiſo, quò latronem introduxit. Non per diuerſa tempora vel loca dicimus vbique eſſe totum, vt modò ibi totus ſit, & alio tempore alibi totus, ſed vt ſemper vbique ſit totus.

Item: Sed hoc quòd Filius dicitur ſedere ad dextram Patris, demonſtratur, quod ipſe homo, quem ſuſcepit Chriſtus, poteſtatem acceperit iudicantis. Ibidem.

Item: Regnat homo iam ſuſceptus à Chriſto ad dextrā Patris ſedens. li. 4. ca. 7.

Item: Ceterum id, quod Deus eſt, & patri æqualis eſt, & ſemper iudicat, ſemper præſens eſt: veniet autē redemtor in ea forma, in qua aſſumtus eſt. Ibid.

LXXII.

Tantum igitur abeſt, vt ſeſſione ad dextram Dei, ſignificare voluerit Apoſtolus, Chriſtum ſui corporis ſubſtantia in terris & vbique eſſe, vt potius contrarium docuiſſe videatur: quando in cœlo ſolùm, non autem in his terris, perfecta hominum beatitudo conſiſtit; & in cœlis, non autem in terris Deus habitare, & in cœlis potius, quàm in terris regnare dicitur: Chriſtusque non è terris, ſed è cœlo ad iudicandum viuos & mortuos, venturus eſſe creditur ac prædicatur.

LXXIII.

Adde, quòd ſicut pedes Dei per ἀνθρωποπάθειαν non in cœlis eſſe dicuntur, ſed in terris, iuxta illud, Cœlum mihi ſedes eſt, terra autem ſcabellum pedum meorum: ſic etiam eiuſdem dextra in cœlis potiùs, quàm in terris locū habere, haud immeritò dici à nobis poteſt. Act. 7. 49.

LXXIIII.

Concludimus ergo, ſicut ex doctrina Apoſtolica de re-

ſurrectione à mortuis & de aſcenſione in cœlum, demonſtrari non poteſt vbiquitas corporis Chriſti, ſed potiùs refellitur: ſic neque ex ea, quæ de Seſſione eſt ad dextrã Dei, eam neceſſariò inferri poſſe.

LXXV.

Immo ſi talis Vbiquitas admittatur, dicimus omnes hos Fidei articulos, de Incarnatione in vtero duntaxat virginis facta; de vera morte, hoc eſt, vera animi à corpore ſeparatione; de vera carnis reſurrectione; de vera & viſibili è terris in cœlum aſcenſione; de vera ad dextram Patris in ſuper cœleſtibus locis ſeſſione; denique de viſibili reditu ex iiſdem locis ad iudicandum viuos & mortuos, non tam labefactari, quàm penitus euerti.

LXXVI.

Corpus enim quod vbique eſt, è loco ad locum ſecundùm ſe totum non moueri, tum vera philoſophia demõſtrat, tum etiam Chriſtiana Theologia confirmat; quæ docet, Deum ideo non moueri è loco ad locum, quia immẽſus cùm ſit, omnia implet.

LXXVII.

Neque etiam quod vbique eſt corpus, illud vel ad dextram vel ad ſiniſtram alterius ſedere rectè dici poteſt; ſed confundas ſubſtantiam ſedentis, cum ſubſtãtia dextræ, ad quam, & cum ſubſtantia eius, cuius eſt dextra, neceſſe eſt: cùm ideo etiam Pater, Filius & Spiritus ſanctus cœlum & terram implentes vbique ſint, & omnes & ſinguli, quia omnes vna ſunt eademque eſſentia.

LXXVIII.

Ad extremum ſentimus doctrinam hãc de inuiſibili & inpalpabili carnis Chriſti vbique præſentia, neque veram neque ſalutarem eſſe.

LXXIX.

LXXIX.

Non veram quidem, quia nondum eam aut manifeſtis S.literarũ teſtimoniis, aut neceſſariis inde deductis conſecutionibus, demonſtrari, videre potuimus.

LXXX.

Immo eam cum S.literis, & cum Catholico veteris Eccleſiæ cõſenſu ad fidei regulã, ſymbolo Apoſtolico cõprehenſam, diligenter examinatis, pugnare animaduertimus.

LXXXI.

Atq; ita pugnare obſeruauimus, vt & quæ ſymbolum tradit, & quæ Vbiquitariæ doctrinæ autores ſcribũt, ſimul admittere, ſine manifeſta contradictionis implicatione non poſſis.

LXXXII.

Non ſalutarem verò: quia quod cum verbo Dei conſentaneum non eſt, illud tanquam conſentaneum & ad ſalutem neceſſarium proponere, credere aut ſeruare, peccatum eſt: dicente Domino; Non addas neque detrahas: & Apoſtolo; Omne quod non eſt ex fide, peccatum eſt: ſtipẽdium autem peccati, mors eſt. Deut. 12. 32. Rom. 14. 23. Rom. 6. 23.

LXXXIII.

Deniq; quia ſi credatur vera eſſe, impedimento eſt, ne quis verã Chriſti carnẽ in cœlo exiſtentẽ mẽte per Chriſtũ ſubleuata apprehendat & edat: quò tamen & Apoſtolus & Eccleſia nos vocant, dicendo, Surſum corda; Item, Quæ ſurſum ſunt, quærite, vbi Chriſtus eſt in dextra Dei ſedens. Col 3. 1.

LXXXIV.

Nihil minus igitur, quàm carnẽ Chriſti edunt, qui eam non in cœlo, vbi reuera eſt, contẽplantur: ſed vbiq; ſua ſubſtantia realiter præſentem eſſe imaginãtur. Aeſopicus canis, relicta vera carne, vanam carnis vmbram, quia videbatur grandius fruſtum, ſtultè perſecutus eſt.

Quæſtio ex 1. Ionann. 4. 3.

D. Iohannes Antichriſtum deſcribens, ait: Omnis Spiritus, qui non confitetur, Ieſum Chriſtum in carne (verè humana) veniſſe, ex Deo non eſt: Et hic eſt Spiritus ille Antichriſti.

Cùm verò Chriſtus, quam ſemel aſſumſit carnem, eam nunquam depoſuerit, ſed ſecum in cœlum attulerit, & in ea omnibus hominibus conſpicua, ad iudicandum viuos & mortuos, in nubibus rediturus ſit: Quæritur, Cuiuſnam Spiritus illi ſint, & quo nomine appellandi, qui Domino noſtro Ieſu Chriſto, neſcio quam carnem inuiſibilem, incircunſcriptam, impalpabilem, vbique locorum, in cœlis & Aſtris, in aëre, in terra, ſubtus terram, in inferno, & in ſingulis partium mundi partibus, & partiũ particulis, particularumq́; minimis particulis, totam totaq́; (ſi Deo placet) ſubſtantia, realiter exiſtentem, contra Scripturam, & contra Orthodoxum Eccleſiæ Catholicæ conſenſum, affingere cum veteribus hæreticis non dubitant.